

Josef Nesvadba

HLEDÁM ZA MANŽELA MUŽE

01100011011000001100110110111101101101101101
011011011011000111101001010101111000110
010000110011000110110000011001
01101101101101101101101100011
101011110001010101001101101111101000
1011011010101000101010101101010
100101010010101010101010010010

Josef Nesvadba

HLEDÁM
ZA MANŽELA MUŽE

Copyright © Barbara Nesvadbová

ISBN 978-80-87087-88-6

Josef Nesvadba

HLEDÁM
ZA MANŽELA
MUŽE

*Dál žijeme jen tím,
co nad nás žije
Sny nejsou nikdy úplné...*

Josef Šimon: Barbaři kosmu

I/ SOUND NAD FAUSTEM

„Mám ho zabít?“ zeptal se Jan a pokusil se o úsměv, protože doufal, že to zní nesmyslně. „Záleží tolik na tom, jestli je Forst nebo Faust?“

„Musíš ho zastavit. Víš dobře, že jako Faust zavíná apokalypsu. Ty věštby nelhalý. Nesmíme dopustit, aby se splnily...“ Alena proti němu stála zpřímá, zelené oči se jí vzrušeně leskly. Byla ve svém živlu. Bojovala.

„Ale já se neumím rvát. Celý život jsem spíš obětí událostí. Nikdy, rozumíš, nikdy jsem nesnil o tom, že někomu ublížím, že si s někým vyřídím účty, i když mně lidé ubližovali. Nejsem mstivý člověk. Dokonce jsem nikdy nedokázal ani násilníky pochopit. A teď chceš, abych na veřejném místě někoho napadl? Kdo mě potom zachrání? Budu jim vykládat, že jsem dostal speciální výstrahu z budoucnosti? Tomu nikdo neuvěří. Vysmějou se nám, budou v tom vidět politiku.“

„A z toho máš strach. Nejsi obětí, ale zbabělec. Nechceš bojovat, ale je ti jedno, že kvůli tomu jiní zemřou. Chceš záležet a ukrývat se jako krysa. Nikdy jsi nebyl muž!“ urážela ho dál, protože věděla, že ho nakonec přemluví. Jan měl opravdu strach. Především z ní. Jak se mu jen kdy mohla líbit? Už dlouho na něj nepůsobí jako žena, ačkoli je pořád stejně krásná.

Hádají se spolu druhý den, sami v cizím bytě, a dosud se vlastně ani jeden druhého nedotkl. Vzpomínal, kdy ji potkal prvně. Je to vlastně jenom několik týdnů, ale co všechno za tu dobu prožil! Vzpomínal na ten horký letní den, kdy ho prvně pozvala.

„Pokusila se o sebevraždu. Tak nám to tvrdila. Vlastně si ale jen poškrábala žiletkou zápěstí...“ Doktorka Alena Malecová před ním stála ve dveřích své ordinace. Na bílém plášti gumovou zástěru se skvrnami čerstvé krve. Prvně se mu podívala do očí. Byla asi stejně velká jako Jan a měla zelené oči. „Jeden z těch pokusů, inspirovaných špatnou literaturou...“ řekla s nepatrným úsměvem. „Buď se střílejí do spánku a zůstanou do smrti slepí, nebo si přetnou šlachy zápěstí a zmrzačí si natrvalo prsty. Tahle slečna si protla jenom kůži...“

„Ale proč tedy,“ namítl Jan polohlasem. Už se zas dívala do chorobopisu, který opatrně držela před sebou.

„Zavolala jsem vás, protože se prý pokusila o sebevraždu kvůli vám. Kvůli doktorovi Janu Jančárovi, který pracuje na zdejším oddělení... Chtěla, aby to sestra takhle zapsala do anamnézy. Nejspíš nějaká psychopatka.“

„Marta Kalinová...?“ nahlédl jí přes rameno. „To nebyla má pacientka...“ Alespoň ne oficiálně, pomyslel si Jan.

„Nemusíte mně nic vysvětlovat. Já vás přece nevyšetřuji...“ řekla skoro rozzlobeně a snad trochu příliš hlasitě, aby překřičela sekretářku, která ji volala k dalšímu případu. Doktorka Malecová měla na poliklinice dobrou pověst. Troufala si na své chirurgické ambulanci i na složitější případy a pečovala o pacienty vzorně. „Informuji vás jen proto, že si dnes ráno ředitel dal předložit všechny protokoly z mé služby. Ještě se mi to nestalo, a pracuji tady už víc než sedm let. Pochopitelně, že tam uvidí i vaše jméno. A slyšela jsem, že není vašemu oddělení nakloněn. Tak pro jistotu...“

„Děkuji,“ Jan se tvářil co nejlhostejněji. „Vyšetřuji samozřejmě spoustu hysterek. Rád bych jen věděl...“ volání sekre-

tářky se stávalo naléhavější, ve dveřích se objevila sestra. Starší tlustá, netvářila se právě přátelsky.

„Přijďte odpoledne. Na kafe. Mám teď nutný případ...“ Malecová mu podala ruku, ještě mokrou od mytí, a jak se sklonila, zahlédl, že pod bílým pláštěm nemá podprsenku. Bylo horké léto a snad se po každém případě sprchuje. Jančára ta představa málem vzrušila. Ale vzpomněl si znovu na Martu, poděkoval a ujistil ji, že na kávu přijde. Když odcházela, zahlédl, že má také nahé nohy. Jak to, že si jí nevšiml už dřív? Slyšel, že tady pracuje na chirurgii nejelegantnější lékařka nemocnice, ale nikdy ji nepotkal. Až dnes... Zrovna tak to začínalo s Martou, uvědomil si, Picasso mu ji poslal kvůli receptu. To byl oblíbený smluvený trik. Jak je to dlouho? Přišla jen v takovém flanelovém ručníku nad kolena. To byly tehdy módní šaty. Spali spolu, potom šli na plavárnu u divadla, kde se také najedli. Marta ho představila několika přítelkyním ze sboru a večer na ni čekal po představení. Vypili spolu dvě láhve vína a moc se nevyspali, byla zvláštním způsobem vášnivá. Jako by předem uhadovala, co muže v příštím okamžiku napadne. V noci byla vlastně mnohem svůdnější než ve dne. Rozhodovalo horko, ty krátké šaty a kouzlo tajemství, setkání s neznámou. V noci se náhle setkali jako dva milenci, kteří jsou pro sebe stvoření. Jančár se toho až vyděsil. Jako už tolikrát předtím. Ráno rychle vařil kávu a drtil aspirin (nepolykat celý! vzpomínal na poučení profesora interny. „Nemáte přece na žaludečních stěnách kuří oka, která rozpouštíme salicylem!“) Tvářil se, že strašně spěchá do práce, a téměř násilím ji vypudil z postele, vlastně z gauče. Obýval tehdy počátkem šedesátých let jedinou místnost, asi patnáct čtverečních metrů, kde se musel mezi gaučem, psacím stolem a křesly téměř prodírat. Přátelé ho podezřívali, že tu žije schválně kvůli těmto ráňům, kdy přece nemůže žádnou dívku napadnout, že by v tak malém prostoru mohla žít ve dvou. Jenže Marta byla výjimka. Usedla na psací stůl, položila si umíněně bradu na skrčená kolena a odmítla kávu. „Udělám si snídani později...“ řekla. „Nezdržuj se.“

„Jaké později...?“ vyděsil se Jančár. „Copak nemusíš do práce?“

„Mám zkoušku až odpoledne...“ prohlásila a snažila se jako malé dítě chytit snítky jmelí, které visely nad psacím stolem, mezi palec a malíček levé nohy.

„Tady nemůžeš zůstat,“ prohlásil rozhodně. „Nemám druhé klíče. A báby na patře by mě pomluvily...“

„Jednou tady nějaká zůstat musí. A mně jsi vyznával lásku. Říkal jsi, že mě chceš milovat až do smrti. Říkal jsi to i sprostě...“

„V posteli se mluví jiným jazykem. Nedělej hlouposti. Čekají mě pacienti...“ Teprve teď si uvědomil, že je opravdu mladá, ještě pod dvacet. A že o ní vůbec nic neví. Mluvila o rodičích na Šumavě, třeba nemá kde bydlet a takhle to chce vyřešit. Vedro začínalo už ráno (bydlel v posledním patře moderního domu s plochou střechou, která fungovala jako přídatné topení), ale cítil, že mu stydnou ruce i nohy, srdce mu tlouklo, zmocňovala se ho panika. Takhle to jednou ovšem muselo dopadnout, vyčítal si. „Copak nevidíš, že tady nemůžeš bydlet? Tohle je pánský pokojíček, vlastně výklenek. Z chodby jsem udělal koupelnu vlastním nákladem, tam bys mohla jen sedět pod sprchou, a tady všechno potřebuju. U stolu čtu i jím, tuhle spím a v křeslech přijímám hosty nebo pacienty, když se za mnou někdy obtěžují. Není tady místo pro žádnou ženskou...“ říkal hlasitě. Prohlížela si obrazy, které jako by měly nepřítomnost ženy nahrazovat. Byly to samé dívčí akty, díla Janova spolužáka, dokud nezačal své „picassovské“ období.

„Ale vracíš se odpoledne z práce. To já právě odcházím do divadla. Budeš mít uvařeno. Vždyť tady vidím mezi knihama samé konzervy. Fuj...“ Ano, chtěla mu vařit! Jan dosud chodil jen do restaurací. Nesnesl ženy, které o něj pečují. Vymstívalo se to, jen když byl nemocen, ale tehdy se vždy našel nějaký přítel, který doběhl do lékárny nebo přinesl mléko s rohlíkem.

„Jsem zapřísáhlý starý mládenec...“ pokusil se naposled o žert, vzal ji něžně, leč rozhodně za rameno a chtěl ji shodit ze stolu. Vrhla se mu kolem krku. Myslel, že ho udusí.

„Nejsi vůbec starý. Nedávno ti bylo třicet. Dívala jsem se do tvé občanky, když jsme se svlíkali na plovárně. Máš zrovna čas na pořádný život...“

„Ale já tě nemiluju...!“ zařval najednou. „Nemám tě rád, copak to nechápeš...?“ a prudce ji upustil, vlastně odstrčil ke stěně. Několik knížek jí spadlo na hlavu. Vedle nejnútnějšího vybavení skladoval ve svém příbytku také knihy, a protože už pro ně neměl místo v přihrádkách, skládal je do roztočivých pyramid, hromad a úhledných hranic, nebo je ukládal nad knihy uložené. Ty padaly nejčastěji.

„A cos to celou noc blábolil? Copak si myslíš, že bych s tebou spala, kdybys mě nezapřísahal, že...“

„Odkdy dáš na mužské řeči před souloží? Opakuju. Máš přece s chlapy zkušenosti. To bylo vidět...“

„Chceš mně vyčítat? Měla jsem hrát skromnou pannu a křičet bolestí...?“ V noci křičela dost, to bylo Janovi nepříjemné, mělo ho už při tom napadnout, že bude mít nároky, že bude ráno dělat scény. Jak se jen mohl takhle zmýlit? Při každém seznámení přece už předem dbá, aby smluvil formu rozchodu, aby ironicky nadhodil, že žije sám a že se nechce ženit, varuje a říká nezdvouřilosti, které partnerky pokládají za rozkošné, za zvláštní druh svádění. Ale nemůžou se divit, když se jim ty řeči ráno připomenou, když se na ně člověk odvolá. U Marty zapomněl na tahle varování.

Skončilo to pláčem. Vedl ji po schodech jako pozůstalou, sousedí se ohlíželi, snad si mysleli, že těší depresivní pacientku. Ale v noci pronikla do domu znovu a chtěla vniknout i do jeho garsonky. Přirazil jí dveře před nosem a potom musel vypnout telefon, protože volala každou hodinu. Posílala mu dopisy a chodila za ním do ordinace. Věděl, že na ni nesmí být krutý.

„Prostě ses zamilovala...“ říkal, když vzdychala. „Jako nějaká hysterka...“ dodával, protože to byla jediná obrana. Prohlásil všechny zamilované za hysterky. Život se tím zjednodušil. I psychiatrická klasifikace, to jest popis těch osobností, které se

zamilovávaly. Jen vzdychla. „Napíšu ti prášek na spaní...“ nabízel, když časem očividně hubla a když jí zapadaly oči ve velké tmavé kruhy. Byla robustní, černovlasá. Když ji prvně na plovárně potkal v plavkách, připomínala mu samotráckou Venuš, jejíž torzo viděl ve vatikánském muzeu minulý rok, když pobyl se skupinou Čedoku týden v Římě. (Nevypadala jako vysokonohá anglická laň, jak pro sebe nazval dnes ráno doktoru Malecovou.)

„Nechci...“ vzdychla a zas zůstala sedět jako závaží. To byla její zbraň. Přijít do jeho blízkosti a usednout na ten krásný samotrácký zadek, sedět na něm nepohnutě, zírat na Jana a vzdychat.

„Láska má být radost! Potěcha. Život sám. A ne takovéhle neštěstí...“ říkal jí Jan, když ji potkával v parku přímo před východem z ústavu a cítil její oči, hned jak vycházel. Zkusil odcházet zadním východem přes dvůr, ale brzo na to přišla. Byla i tam a smutně se opírala o poškozenou sanitku, kterou někdo odstavil na chodník. Musel s ní zase promluvit. Mezitím se už seznámil (a rozešel) s dvěma dalšími dívkami a třetí měl právě v plánu – modelku, kterou Picasso objevil někde na Moravě při svých „spanilých jízdách“, jak říkal tento nenasyta svým výpravám za ženskými klíny. Prohlašoval, že se přeče žádný muž nesmí dát ujařmit diktátem žen hlavního města, že v okresních městech jsou krásky ještě žádoucnější, ještě vášnivější. Byl schopen za touhle představou odjíždět na svém motocyklu značky Harley od pražské milenky, kterou právě potkal a přemluvil, aby se svlékla, a která se s ním chystala do postele. Odjížděl do Olomouce za lepším...

Jan se domníval, že Marta časem zmoudří, když uvidí, jak žije bez ní, a jednou si pozval do parku hned dvě přítelkyně. Snad tím právě zavínil, co se včera stalo. Ale co se opravdu stalo? Podrápala si zápěstí žiletkou. Byla to záminka, aby ho mohla udat, aby ho mohla veřejně obvinít. Chtěla mu prostě udělat ostudu před nejkrásnější kolegyní polikliniky. Nevěděla, chudák, že tím vším teprve zprostředkovala seznámení. Marta

je hysterka, za jejíž chování Jan neodpovídá. Psychiatri mívají trampoty se svými pacienty. Nevykládal primář s oblibou o ženě, která mu před válkou posílala denně deset rudých růží? V neděli ho s tím pugétem budil každé ráno zvláštní posel. A nejsou naopak známy případy, kdy pacienti své ošetřující lékaře ohrožují? Brněnská vražda profesora Procházky například? Cítil na chvíli břemeno svého zaměstnání. A cítil se jaksi hrdinně. Snad mu to pomůže při setkání s představeným, které ho dnes ráno nemine. Už proto, že ho Malecová zdržela a že primář nenávidí pozdní příchody do práce.

Pozdravil bujaře, jakmile otevřel dveře oddělení, zalaškoval se sekretářkou, když se převlékal do bílého u skříňky za parapetem v rohu. Oddaloval jen oslovení primáře, o němž věděl, že sedí vedle ve své pracovně. Pokoušel se mu utéct. Dveře, vypolstrované, aby nebylo nic slyšet z důvěrných svěřování pacientů, byly totiž otevřené. Červená stopka na nich nesvítala.

„Moment, kolego...“ ozval se primář v poslední chvíli, kdy už Jan chtěl odejít na chodbu, první chorobopis pod paži. „Jenom na pár slov...“ Zastihl ho, jak sedí za stolem a něco pilně studuje. Neodvážil se posadit. Primář byl jeho dobrodinec. Přijal ho bez rozmýšlení na své oddělení, sotva Jan skončil vojenskou službu, ačkoliv neměl žádná doporučení ani předběžnou praxi. Snad rozhodlo, že uměl cizí řeči. Primář toho využíval, často si dával přeložit články ze zahraničních časopisů. Zadarmo. Předpokládal vděčnost za místo v hlavním městě, ještě k tomu blízko centra. Ale nijak nespěchal se školením Jana, ačkoliv za ty dva roky k tomu měl příležitost. Stále jako by čekal, jestli se Jan osvědčí, ten často nevěděl v čem. A někdy ho napadlo, že můžou mít pravdu sestry z oddělení, které tvrdily – a svěřovaly s potutelnými úsměvy Janovi jako bůhvíjaké tajemství – že ho primář vzal tak rychle a bez doporučení jen proto, že to místo chtěl ředitel obsadit svým příbuzným, a „než fízl, který by donášel starému, je lepší kdokoliv,“ říkaly šibalsky, jako by Jan byl ten doktor Kdokoliv.

„Ten minulý článek jsem dosud nepřeložil,“ začal Jan sám. „Ale dostanu se k němu během neděle. Je to zajímavé...“ Primář konečně zdvihl oči. Byl to už člověk v letech, který se dosud oblékal jako kluk. Kravaty nenosil nikdy, tykal si se svými spolupracovníky, a dokonce i s pacienty. Janovi netykl nikdy.

„Moc nespěcháte, jak vidím. Ačkoliv by člověk předpokládal, že vás bude zajímat teorie. Jinak provoz našeho oddělení nepochopíte. I teorie je ovšem vlastně jenom začátek. Víte, proč jsem vás přijal...?“ zeptal se najednou. Zřejmě došlo na upřímnost. Snažil se primáři nedívat do očí. Pozoroval velký abstraktní obraz-koláž, kterou si jeho představený připevnil na stěnu přímo proti gauči, na němž měli ležet jeho pacienti. Dělal prý diagnózy podle toho, co v tom obraze ležící viděli. Jan v něm dnes viděl poraněnou labuť. Nemohl si pomoci, viděl i zlomené křídlo. „Přijal jsem vás proto,“ pokračoval primář, „že jste sympatický člověk. Dovedete se zalíbit. Nic mi neříkejte, já vím, že to neděláte schválně. Ale myslel jsem, že sám za ty měsíce odhalíte, jak vám to může být v naší práci na překážku. Svěřil jsem vám paní Veilusovou, protože už moc pomoci nepotřebovala, vyléčili jsme ji, měl to být tréninkový případ, dokončení. A víte, co se stalo? Předevčírem ji museli odvézt do ústavu, protože snědla znovu dvanáct balení Algeny, jako by se nikdy neléčila. Viděl jsem, že se mění, už před týdnem. Všiml jsem si, že čeká na chodbě před dveřmi k vaší ordinaci a maluje si rty! Pacientka, kterou jsme kdysi museli přemlouvát, aby si oblékla sukni! Vy už konečně musíte pochopit, co vyvádíte. Za mých mladých let jsme nesměli své pacienty ani zdravit na ulici. Nesměli jsme ženám, ke kterým jsme cítili náklonnost, po ordinaci ani pomoci do kabátu, aby si snad nenamlouvaly, že o ně máme zájem. A kvůli vám si malují rty!“

Tak Veilusová. Ne Marta. Janovi se trochu ulevilo. Veilusová byl ovšem chronický případ, žena-myš, která navštěvovala oddělení místo příbuzných, kavárny nebo divadla. Primář se o ni staral jen proto, že pracovala jako korektorka v odborném

nakladatelství, kde měla možnost hlídat publikace jeho prací. Léčba spočívala v dlouhých rozhovorech, které potom společně s primářem musel probírat. Byly to zoufalé monology opuštěného člověka, kterého si v životě nikdo nevyšiml a kterému bylo líp, když se najedl analgetik. Někdy si k nim koupila i rum, většinou v neděli. Veilusová nebyla vlastně žádná chyba.

„Já jsem jí ovšem ani nenaznačil...“ Primář ho přerušil. Vůbec se neusmíval.

„Vás známe. Vy jen zahlaholíte a ženská se zapýří, mužský naštvete, samozřejmě. Připomínáte mi malé dítě, které si pohazuje odjištěným granátem. V naší práci dojde každou chvíli k výbuchu. Jako teď. Přemýšlejte, čím jste to zavínil. Co jste jí řekl, naznačil, jak jste se podíval. Dokud si nenavýknete nesignalizovat svým pacientům své pocity, tak nebudete schopni u nás ani začít. Ještě jste nezačal. A budete zde druhým rokem.“

„Ale já si opravdu nejsem vědom...“ prohlašoval Jan co nejzoufaleji. Přitom věděl, že má primář pravdu. Nedávno chtěl zahájit první rozhovor s asi třicetiletou vedoucí blízké konfekce, vysloužilou modelkou. Vyzval ji, aby si lehla na pohovku, kde měli pacienti asociovat, co je právě napadne, tok svých myšlenek. Ta dobrá žena se v mžiku vysvlékla z jednoduchých šatů, jen tak trhnutím uvolnila zip a šla si lehnout v krajkovém spodním prádle. Do konce hodiny musel vysvětlovat, že to není rentgen. Snažil se při tom kontrolovat svůj hlas, protože si přitom všiml, že ta žena dosud působí svůdně, že má oblou a pevnou kůži s drobným chmýřím...

„Rozumíte? Slyšíte mě?“ primář zesílil hlas. „Musíte se sám podrobit léčení. Tréninkově. Abyste si uvědomil to, čeho si dosud vědom nejste. Co vás to pořád nutí hrát prvního milovníka, proč se tak chováte, čeho se bojíte... snad vám to nemusím vysvětlovat. Odpoledne zavoláte na tuhle adresu. Je to kolega ve výslužbě. Byli jsme spolu v Anglii. Vezme vás...“ Jan poděkoval. Dopadlo to mnohem líp, než myslel. Znamená to tedy, že ho primář nechce ztratit, že mu konečně vyjednal

školení. Slyšel už o příteli svého šéfa. Byli spolu oba v koncentráku, pak ve výboru osvobozených škol, pak rok na praxi v Anglii. Byli oba dodnes posedlí myšlenkou smířit Freuda s Marxem. Jan někdy podezřívával svého primáře, že ho možná zaměstnal právě proto, poněvadž z jeho oboru vůbec nic neví. Připravenější vrstevníci by s ním byli diskutovali, přeli se, zdaleka by nebyli tak tvární. Také by asi byli ctižádostivější.

„Ještě máte zajít k řediteli...“ zakrákala sekretářka svým příliš pronikavým hlasem. Jana neměla ráda. Domnívala se, že primář udělal chybu, když ho zaměstnal, že si tím svou situaci na poliklinice jen zkomplikoval. A říkala to veřejně, vytykala to primáři, protože přece muselo být každému jasné, že ona to s ním myslí nejlíp. Znali se už ze studentského hnutí a někdy tady fungovala jako vševládnoucí tchyně oddělení. Nosila těžké brýle a drdol, snažila se působit co nejméně žensky, což jí nedalo příliš práce. „Chce s vámi nutně mluvit. Už dvakrát kvůli tomu volal šéfa. Věděla jsem, že vám to zapomene vyřídit...“ Říkala primáři šéf a pokládala ho za zcela nesamostatného. „Máte tam jít hned!“ houkla, když viděla, že na Jana její sdělení neudělalo dojem. „Jistě s vámi nechce mluvit o počasí...“ zakdákala ironicky. Občas se pokoušela o takovéhle vtípky. Když měla dobrou náladu. Každá Janova obtíž ji rozveselila.

„Posadte se, kolego. Objednal jsem kávu...“ ředitel ho přijal téměř srdečně. Nebyl ovšem schopen projevat emoce. Byl to vysoký člověk, větší než Jan, škrobený lékař staré školy, který ještě nosil vestu s cvikrem jako profesor Henner a z piety k němu nechával stát na dvoře polikliniky (vedle zadního východu a proti té poškozené sanitce) původní model fordky, kterým se projížděl po pražských ulicích ten slavný český neurolog ještě v prvních poválečných letech. „Dosud jsme se neviděli. Jsem rád, že vás poznávám...“ podal mu ruku a čekal, jak Jan stiskne, teprve potom stisk oplatil. „Pozval jsem vás v takové ošidné záležitosti...“ Jan si na jeho psacím stole všiml chorobopisu

Marty Kalinové, ze kterého mu předčítala Malecová. Tak celé to srdečné přijetí je pouze začátkem vyhazovu? Jan chápal, že ředitel nemůže mít jeho primáře rád. Byl bezvadně oblečen, v čisté bílé škrobené košili, s perleťovými knoflíčky v manžetách, zatímco primář nosíval jen jakási ušmudlaná trička. Pracovna ředitele připomínala spíš muzeum. Jezdil dlouhá léta jako lodní lékař a shromáždil kolem sebe suvenýry z celého světa – počínaje kouzelnickými maskami z Nové Guiney a konče sedmnácti modely souložícího Buddha. Ředitel byl také aspoň o dvacet let starší, už v penzijním věku, školen v době, která chápala člověka jako stroj, jemuž porozumíme, až ho dopodrobna rozebereme. Psychiatrické případy ta doba zavírala do ústavů stejně, jako je primitivní národy vyhánějí dodnes do džungle.

„Já vím, o co se jedná. Ale nešlo o mou pacientku, ostatně...“ Ředitel mávl rukou, jako by odháněl mouchu...

„Četl jsem protokol a teď i chorobopis. Kvůli tomu vás nevolám. Dosud jsem o vás neslyšel a po pravdě jsem se dosud o vás ani nestaral, mám v téhle budově devět oddělení a přes čtyřicet lékařů, chápete jistě... Teď jsem ovšem poznal, že se do vás ženy zamilovávají. Chlapče, vzpomněl jsem si na svá mladá léta. Měl jste vidět mladé lékaře začátkem třicátých let...“ spiklenecky mrkl a pomalu si ukrajoval doutník. „Vino, ženy a zpěv!“ řekl teatrálně, ale hned se ovládl a dodal přísně: „Po službě ovšem. To je samozřejmé. Lékařství je služba, ale taky stav. A kvůli tomu jsem vás pozval...“ počkal chvíli, dokud jeho tajemník nenalil kávu. Měl opravdu tajemníka, muže staršího, než byl sám, čilého dědečka, se kterým si tykal.

„Víte, před válkou jsme měli lékařskou komoru, která rozhodovala o čestných sporech. Dnes se na to pozapomnělo. Ale úctu a vážnost svého stavu musíme hlídat pořád. To by byla katastrofa... Jistě mě nepodezříváte z nějakých předsudků. Před válkou jsem pracoval na koleji pro nemajetné studenty. Jsem pro novou společnost. Ale vysokoškolské vzdělání není zařa-

zení třídní. Dneska už máme vysokoškoláky z dělníků, chvála-bohu. To ale neznamená, že si nutně musí doktoři brát dělnice a naopak. Především naopak...“ zkoušel si zapálit svůj doutník už potřetí. Jan viděl, že se mu třese ruka.

„Do té Kalinové jsem zamilován nebyl...“ řekl pevně.

„Nejde o žádnou Kalinovou. Jde o doktorku Alenu Malecovou, samozřejmě.“

„Nerozumím.“

„Chce si vzít instalatéra...“ vyhrkl ředitel a prvně natáhl kouř ze svého doutníku. Zatvářil se při tom, jako by ho bolel zub. Zřejmě pouhá myšlenka na to, jak si jeho nejelegantnější lékařka bere instalatéra, ho bolela.

„Myslel jsem, že je vdaná...“ Jan slyšel něco o desetileté dceři.

„Rozvedla se před rokem. Byla vdaná za kolegu z interny. Lékařské manželství, z nich bývají i lékařské děti. Mohl bych vám vyjmenovat celé dynastie už od dob obrozeneckých. Nikoho nenapadlo se vdávat pod svou úroveň. Opakuji, že to nemyslím třídě. Tady jde... třeba o eugeniku, péči o další generaci, kvalitu potomstva...“ Jan si pomyslel, že také instalatéři mohou být inteligentní, ale místo toho vzpomněl na nedávnou publikaci.

„V dnešní době je prý pro ženu po pětadvaceti obtížné sehnat životního partnera. A to znamená téměř pro všechny vysokoškolačky, které se do té doby nevďají při studiu...“

„Chápete snad, že doktorka Malecová není obvyklý případ. Vždyť jste se ráno sešli...“ Snad ji nedává sledovat? Jan chvíli přemýšlel, jestli do ní není zamilován tou stařečkou, polootcovskou incestní vášní, která se popisuje v knihách v kapitole o senilní demenci. „Líbila se vám?“ Nevěděl, co odpovědět. „Vám se přece líbí ženské. A vy se líbíte jim...“ vzal vycpané mládě aligátora, které si zřejmě přivezl z Antil, a dotkl se jím chorobopisu Kalinové jako ukazovátkem. „Mám dál vysvětlovat? Jste přece inteligentní! A svobodný...“

Jan se nadechl. „Jsem zapřísáhlý starý mládenec, ujišťuji vás...“ Ředitel mávl znovu rukou tím manažerským gestem, jako by chtěl odehnat obtížný hmyz.

„Kdo mluví o sňatku? Mluvím o překažení sňatku. Už si prý objednali termín někde na zámku, to je teď móda, svatby na starých zámcích. Zvlášť druhé a třetí svatby. Tohle za mých mladých let taky nebylo. Milenky, prosím. Ale dítě a rodina se neopouštěly...“ Jan potlačil touhu se na chvíli zasmát. Podivná prosba.

„Jak mám překazít ten sňatek? Myslíte jako svést kolegyni Malecovou?“ Ředitel se zamračil.

„Detaily mě nikdy nezajímaly, kolego. Když mně onemocněla loď úplavicí, protože jsme naložili špatné maso v Adenu, musel jsem léčit celou posádku. Bez výjimky. Ukládal jsem úkoly, provádění jsem nechával podřízeným. Jinak nemůžete nic řídit. Zapamatujte si to, možná, že sám jednou...“ opět nedokončil větu a mávl tím dirigentským pohybem. „Jste u nás na zkoušku, jak rozumím z vašich spisů, a musíte se osvědčit. Především máte možnost vyzkoušet svou profesi, tu léčbu duchem,“ zasmál se ze srdce. „Poctivě vám řeknu, že bych v té části budovy raději viděl dobře fungující transfúzní službu. Tentokrát můžete být prvně užiteční...“

„Takže to je vlastně úkol? A kdo mi ho ukládá?“ Jan se zeptal zcela věcně. O ředitelově penzionování se mluvilo už nejmíň rok. Celý ten nápad mu navíc připadal tak nesmyslný jako dnešní ráno. Nejdřív ho jeden představený varuje před ženami a potom druhý dohazuje další.

„O úkolu nemluvte. Tady nejsme na lodi. Ale byl bych rád, kdybyste si s Alenou promluvil. Byl bych vám vděčen. A to neříkám jen za sebe. Radili jsme se o tom při ředitelské schůzi. I váš vlastní primář souhlasil...“ dodal obezřetně. Takže na anglickou laň žárilí celá skupina starců, jak je vidět.

„Mně se doktorka Malecová líbí. Rád s ní pohovořím. Ale nic neslibuju, samozřejmě.“

„Děkuju vám,“ ředitel vstal, trochu sykl a našlápl na levou nohu – asi artróza. „Každý si myslí, že to mají krásné ženy snadné. Jistě jste už objevil, že tomu je právě naopak. Moc šťastní nepoznala. A je to skvělá, pečlivá, rozhodná a energická lékařka. Budu vám držet palce...“

Jan se potom česal před zrcadlem nad pohovkou ve své ordinaci a zblízka se prohlížel. Na hřebenu zůstaly další vlasy. Jsou suché a křehké, dělají se mu kouty. („Pleška tě nemine,“ ubezpečil ho nedávno dermatolog, kterého kvůli tomu navštívil v prvním poschodí budovy.) Prohlížel se zblízka, protože chtěl pochopit dnešní den. Byl vlastně ošklivý. Pamatoval si, jak to objevil už v tanečních, kde nikdy nebyl středem dívčí pozornosti, stával stranou, tehdy ještě nesmělý a plachý hoch. Tenkrát se také pozorovával pubertálním způsobem v zrcadle: někdy nahý, jako by sčítal své nedokonalosti. Počínaje křivou páteří a z toho následujícího vyššího pravého ramene (pro hochu plného pocitů méněcennosti to byl zárodek hrbu) až po nesouměrný obličej s vodovými očima bez zvláštního výrazu. Našel si tehdy Coleridgeovu citaci: Myslím, že můj obličej vyzařuje dokonalou neschopnost a někdy téměř idiotskou dobrou náladu... Teprve časem se naučil svou plachost přehrávat, svůj ostych před ženami zastírat suverenitou, svou trému při seznamování stírat útočností. A humorem. Kdekdo se domnívá, že Jan Jančár je sukničkář, a ve skutečnosti se žen bojí. Pokládal to za své tajemství. A snad o něm opravdu nikdo neví. S výjimkou matky. Ta vždycky říkala: „Nedovedeš se nikdy chovat ve společnosti dívek klidně. Vem si příklad z Karla.“ Měla vždycky raději Karla, staršího o dva roky a mnohem rozumnějšího. Jana dokázala jen kritizovat a často mu říkala, že je nechtěné dítě, že se narodil jen kvůli jejímu gynekologovi, který si spletl zánět vaječníků s těhotenstvím. Jan se jí snažil celý život zavděčit, získat si ji, ale bez velkého úspěchu. Tohle probere při své analýze jako první téma, říkal si teď před zrcad-

lem. Nakonec si utáhl kravatu a šel na to chirurgické kafe jako na první schůzku.

„Promiňte, ale je třeba naše setkání odložit. Zapomněla jsem, že mám odpoledne povinnosti...“ uvítala ho Malecová v lékařském pokoji nad prázdným hrnkem kávy, zřejmě už po jídle. „Zapomněla jsem na to...“ dodala, když viděla, jak je Jan zklamán. „Jde o pohřeb akademika Mráze. Musím tam být. Pracovala jsem v jeho ústavu jako laborantka několik let. Víte, já jsem se k doktorátu nedostala zadarmo...“ vysvětlovala, když ho vedla po chodbě k šatnám. Otevřela dveře do místnosti plné plechových skříněk. Byla prosycena vůní, v níž se mísily ženské parfémy s lyzolem, vůní typickou pro zdravotnice po službě. Ani nedověřela a začala se tam převlékat. „Co vám chtěl dědek?“ myslila samozřejmě ředitele. Jan zůstal před pootevřenými dveřmi, sám na chodbě polepené výstražnými plakáty burčujícími proti lehkomyšlným poraněním v práci a domácnosti.

„Dohromady nic...“ lhal. „Takové rady a porady zkušeného... Vlastně se ptal hlavně na vás. Má vás docela rád, jak se zdá...“ Vyběhla převlečená překvapivě brzo. Měla na sobě nápadně dlouhé pruhované šaty, které by udivily i na pařížském bulváru. „Takhle jdete na pohřeb?“ zapochyboval Jan. Neodpověděla hned a hledala klíčky od auta v elegantní tašce přes rameno. Teprve potom se na něj podívala svýma zelenýma očima.

„Nevěříte? Podezříváte mě...“ řekla tónem, v němž bylo slyšet – to je nějak brzo!

„Jenom se ujišťuji. Dostal jsem také oznámení o pohřbu akademika Mráze. Znal jsem několik jeho spolupracovníků a jeden kolega u něj pracuje. Rád bych vás tam doprovodil.“

„Schůzka v krematoriu...“ zatvářila se věčně. „Když chcete. Víím, že tohle není nejvhodnější oblečení na kremaci, ale jedu z práce a je tak strašné vedro. V tuhle dobu mají lidi sedět u řeky. Hedvábné smuteční šaty nikde nedostanete. Mám na dvoře vůz...“ vedla ho chodbou, kterou vůbec neznal, byl

v ústavu dosud opravdu nováček. „A že mě má dědek rád, je pro mě novinka. Jde po mně jako pes. Nic dosud nepochválil. Myslela jsem, že ženské nemá rád vůbec. Proč by si jinak držel toho stařečka místo sekretářky...“ V provozu hlavního města řídila bravurně. Měla jen malý vůz na nákupy, ale vecpala se i před nejrychlejší limuzíny, dojížděla na oranžovou a využívala pruhů pro tramvaje a autobusy. Zřejmě se při operacích naučila rychlému rozhodování, myslel si Jan. Často si říkal, že šoféři a chirurgové mají stejné vlohy.

„Třeba je to jeho způsob seznamování. Starším a vlivným mužům nezbyvá nic jiného, než být na svou vyvolenou nápadně přísnými...“

„To vám teda děkuju. Vy doufám budete znát jiné způsoby,“ řekla znovu, jako by naznačovala, že o něm už slyšela. Snad jí Marta nelíčila podrobnosti?

Na pohřbu bylo plno a samé neznámé tváře. Jan samozřejmě lhal. Nikdy o žádném akademiku Mrázovi neslyšel. Což se brzo ukázalo.

„Tohle je docent Forst...“ řekla Malecová nedbale, když potkali malého vzpřímeného muže v bezvadně ušitém tmavém flanelovém obleku a s vyleštěnou pleší. „Myslela jsem, že se znáte...“ Forst se na Jana ani nepodíval. Malecové políbil ruku a začal hořekovat, jaká ztráta postihla naši neurofyziologii... Takže to byl neurofyziolog... zapamatoval si Jan.

„Kolega Jančár má na vašem ústavu přítele z mládí, znal prý akademika už jako student...“ pokračovala Malecová v seznamování.

„Já musel z ústavu odejít,“ řekl Forst s výrazem mučedníka a chytil se za hrudník. „Srdíčko... Jsem teď ministerský úředník. Věnuji se organizaci...“

„Taková novina...“ Malecovou to zřejmě udivilo. „Myslela jsem, že všechno převezmete...“ a rozhlédla se po krematoriu, kde se zřejmě shromáždili zaměstnanci ústavu. „Takže

vám svého mladíka neprodám. Pracuje totiž s rozvádějícími se páry. A tudíž taky se sexuálními poruchami. To vás kdysi zajímalo...“

„Na převzetí jsou vždycky kandidáti. Zvláště když jde o tak slavný ústav,“ řekl Forst a prvně se otočil k Janovi tváří. Chtěl ho zřejmě oslovit, právě když do místnosti vešli pozůstalí a dav kolem se k nim hnul. Zřejmě kondolovat. Jan si připadal, jako by bojoval s příbojem. Těžko se mu podařilo vyhnout se ceremoniářům, Malecová se ztratila mezi černými obleky, situace mu náhle připadala směšná. Je na pohřbu člověka, kterého nezná, kvůli ženě, kterou zná teprve od dnešního rána a která ho představuje jako mladíka, ačkoliv je sama sotva o dva roky starší. A proč? Aby neurazil ředitele.

„Předčasná smrt... Bylo to lepší... Psychický rozklad...“ slyšel kolem sebe. Nějaký starší pán, zřejmě akademikův vrstevník, vykládal až příliš hlasitě za jeho zády.

„Našli ho prý, jak leze po zemi jako nemluvně. Už jsem slyšel leccos, ale takovýhle regres!“

„To budou pomluvy,“ odpovídali mu upjatě.

„Jaké pomluvy? K stáru musíme být připraveni na všechno. Vy zrovna jako já. Jsme stejný ročník. Polezem po čtyřech a budou nás krmit dudlíkem. A budem ještě rádi, když nás nebudou přebalovat...“ Jan dosud nikdy o stáří nepřemýšlel. Někdy kolem padesátky stejně spáchám sebevraždu, říkal si vždycky. Stárnout je nerozumné a zbytečné. Člověk má žít, dokud může užívat života. Těžce se dostal před krematorium. Rozhodl se, že na Malecovou počká na parkovišti u jejího vozu. Tam už nic z obřadu neslyšel. Koupil jí kytičku v květinářství. Chvilí přemýšlel, jestli jí má zakrýt černým flórem. Černý flirt, smuteční milování... to zas není tak špatné, vlastně to dosud nikdy nezkusil.

„Máte zvláštní styl...“ odmítla kytku. Vrátila se asi za hodinu a neměla dobrou náladu. „Chcete odvézt domů? Dost spěchám...“ a rozhlížela se, jako by někoho hledala mezi

odcházejícími smutečními hosty. „Nebo raději odjedete se svými známými?“

„Nemám tu nikoho. Žádného kolegu neurofyziologa neznám. Byla to lež, protože jsem si s vámi chtěl pohovořit...“

Zase se usmála. „Martu jste taky takhle obelhával?“

„Vy přece nejste Marta.“

„Rozhodně jsem starší,“ řekla, ale otevřela mu dvířka, když usedla k volantu. Měl vyhráno.

„Raději bych jel k vám. Víte, já maluju...“

„Nelžete zase?“

„Chtěl bych prostě vidět, jak bydlíte. Chtěl bych vás poznat blíž.“ Jela tentokrát opatrněji a zas byla podmračená.

„Nechápu, co se děje s ústavem. Mám starosti. Vybral jste si pro svůj flirt špatný den, kolego. Akademik byl můj první učitel. On mě vlastně přivedl ke studiu medicíny. Pro člověka není nic důležitějšího než poznání – říkal vždycky. Pro muže jako pro ženu je to první příkaz...“

„Opravdu? Vy nevěříte, že ženy jsou přece jen jiné? Už váhou a silou a funkcí dělohy?“

„Ve vědě jsme si všichni rovni. Vy mohamedáne...“ zasmála se. „Ostatně to můžeme zkusit. Právě kvůli poznání. Jako vzpomínku na akademika. Ale varuji vás! Dcera je už doma a budete čekat...“

Zastavila před tichou malou vilou nedaleko krematoria. Otevřela vrátka a pohládila starého dýchavičného vlčáka, který se jí otíral o kolena. Zapřísahala ho, aby neštěkal, a potom proběhla s Janem ke dveřím domku. Dovedla ho do prvního patra – brala před ním schody po dvou a musel zas obdivovat její nohy – otevřela podkrovní místnost v prvním patře a výmluvným posunkem ukázala na knihovnu a bar vedle okna, pak dala prst na ústa a pomalu sestupovala ze schodů.

„Jsi doma? Jiřino?!“ křičela hlasitěji, než bylo třeba. Znovu se vrátila a zamkla Jana v té podkrovní prostoro. Má zřejmě ze

své dcery strach. Zdola bylo slyšet prudké hlasy. Vlastně spíš prudký hlas Malecové, asi právě svou dceru vychovává. Jan šel ke knihovně – lakované bíle jako všechn nábytek tohohle dámského pokoje. A byl překvapen. Vedle chirurgických příruček v jedné přihrádce našel přihrádku s knihami o plachetnicích a plachtění. Neobvyklá literatura v dámském pokoji, i když je dáma chirurg, říkal si Jan a byl šťasten, když našel na psacím stole módní časopis. Začal si ho s úlevou prohlížet, jako by chtěl přijít na jiné myšlenky. Vzpomínal, jak mu primář loni předal jednu slavnou sportovkyni, které se nemohlo podařit najít partnera prostě proto, že žádný muž nesnesl pomyslení na sexuální styk s olympioničkou. Měli trému. Chodívala prý v zoufalství do nočních podniků převlečená a v paruce nebo spala s uhlíři ve sklepě na koxu jako domovnice, která kontroluje dodávku. Třeba tahle doktorka působí na mužské podobně. Jana se začaly zmocňovat pocity, které dosud nepoznal. Čekal dlouho, víc než hodinu. Nalil si trochu vodky z baru, uklidnilo ho to. Bude to všechno považovat za novou zkušenost...

Ke konci další hodiny konečně slyšel rychlé kroky na schodech. To už pil třetí skleničku vodky a tiše se sám pro sebe smál. Vešla do místnosti jako grenadýr, dlouhými kroky, měla na sobě jenom župan, který si před ním upnula, voněla mýdlem a těžkým parfémem, postavila na stůl láhev vína a talířek s mandlemi.

„Máme dvě hodiny. Poslala jsem ji do kina. Tak žádný spěch...“ sedla si proti němu, dala nohu přes nohu, aby tím odhalila oblé koleno a podlouhlé, trochu hubené lýtko, obvyklé u vášnivých žen. Usmívala se. Jenom trochu, potutelně. Jan neklidně poposedl. „Tak co budete dělat, pane kolego? Myslela jsem, že jste na věc hrrr...“ Marta ji tedy určitě informovala o všem. Tohle byla její citace. Hrrr na věc. Stoupla si a natáhla se nad ním pro sklenici v baru u stěny. Župan se trochu rozevřel. Svádění podle učebnice, uvědomil si Jan. Nadýchl se jejího těla...

A začal fungovat jako normálně. Příslušné reakce v jeho těle se dostavily, jak byl zvyklý. Získal tím sebevědomí, vstal a přitiskl ji k sobě ještě dřív, než si stačila nalít. Chtěl, aby věděla, že je připraven, že na něj působí, tohle omráčí každou... „Říkám, že máme dost času,“ protáhla se mu v náručí a snažila si shrnout vlasy z čela. „Předehra je přece nejdůležitější...“ řekla odborně. Od té chvíle měl Jan stále pocit, že ho pozoruje a zkouší. Každý jeho pohyb jako by předem čekala, někdy mu vedla ruku jako malému žáčkovi, někdy ho lehce pleskla jako nedočkavého začátečníka. Byla v převaze a to ho rozčilovalo. Chtěl ukázat své mužství, svou sílu, chtěl si ji vzít, pokořit, jak se to vždycky popisuje. Určitě to není jen souhra našich pohlaví a určitě je v tom i z ženské strany touha sevřít, zmocnit se, spolknout a ovládnout svým otevřením a oddáním, sklapanutá past. Jan si to často uvědomoval, ale nejdůležitější pro něj bylo ty ženy uspokojit, dovést milování do konce a dokázat svou kvalitu. Často se sám sebe ptal, když bylo po všem, co byl pravý důvod jeho výkonu. Uklidnit se? Dosáhnout rozkoše? Nebo chtěl obdiv, chtěl prokázat, že je opravdu muž? U různých žen to ovšem trvalo různě dlouho. Malecová vzdychala a občas špitla vášnivé slůvko, jiné řvaly a kvílely jako při porodu, často se dohadoval, jestli to považují za nutnost, jestli tím jaksi dokumentují své vzrušení, ale každá nakonec byla uspokojena. Pravda je, že zpočátku nebylo snadné to poznat. Muž končí milování průkazem svého semene, ale žena je i v tomhle tajemnější a míň zranitelná i hodnotitelná. Jestliže prohlásí, že „právě byla šťastná“, že právě zažila vrchol či totéž nějak jinak a drsněji, nezbyvá než jí věřit. Déle než půlhodinu s žádnou dosud Jan čekat nemusel. Ale teď už se začínal potit, zkoušel nejrůznější druhy spojení a poloh, jako by kopírované z učebnic a knih, a stále nedosahovala vrcholu. Jan začínal nenávidět to krásné a nenasytné, zmítající se tělo, chtěl mu ubližovat a také se o to pokusil. Nebránila se, jen zrychlila tempo jako pobízený kůň. Teď jeli cvalem, aniž viděli cíl. Venku už byla tma a Jan

zahlédl, že se na něj občas usmívá. Je to výsměch? Nezdržoval už dál svou rozkoš – což vlastně bylo samo výkonem, protože při tom byla dráždivá a svádívá; nechtěl pouze skončit své vzrušení dřív než ona. Vstal s letným polibkem.

„Tys nezničitelná,“ řekl. „Kde je koupelna...?“ Byl rozhodnut v koupelně vyskočit oknem. Koupelna však byla hned vedle místnosti. Otevřela dveře, zapálila cigaretu a pozorovala ho, jak se sprchuje.

„Ty při tom ani nehlesneš? Jen se tak divně tváříš,“ řekla s posměchem. Jana tím dopálila.

„A ty nic necítíš...!“

„Je to obvinění?“

„Upozorňuji tě na to. Jaké obvinění...“ Šla do místnosti a odpovídala mu. Musel zavřít sprchu a utírat se opatrně, aby ji slyšel.

„Muži dneska požadují na ženách orgasmus jako večeri. A jen oni sami chtějí posoudit, jestli ho žena má, nebo nemá. Myslíš si, že při tom nic necítím. Možná že máš pravdu. Nebo asi cítím něco jiného než ostatní, něco tiššího a klidnějšího. Ale co cítíš ty? Co jsi pro naši rozkoš schopen udělat ty sám? Se sevřenými zuby se tu zmítáš jako sportovec na bradlech. To je láska? Ani zápasníci spolu takhle nezacházejí... Zvláštní druh impotence...“ Tohle mu tedy ještě neřekla žádná. Každá chtěla přijít podruhé, nebo hned na místě styk opakovat. A jeho bude obviňovat ze své neschopnosti!

„Impotentní muže znám. Chodí ke mně často na radu.“

„Neříkám, že jsi impotentní fyzicky. Jsou ještě jiné druhy, jak časem uvidíš. Někdy třeba muž nemůže pořádně milovat žádnou ženu, i když se s ní dokáže vyspat a mít svou rozkoš. Prostě myslí jenom na sebe, tak to je. Je impotentní citově...“ Nalil si bez vyzvání. A znovu vodku.

„Ty mě urážíš!“ Prudce se posadila. Zůstala okázale nahá a vystavovala své sportovní tělo, připomínající výškařky nebo basketbalistky.

„A tys mě neurazil? Když muži chtějí od žen, aby reagovaly jejich způsobem, to není urážka? Polovina tvých milenek ti své uspokojení hraje. Ne-li dvě třetiny. Ženy se prostě přizpůsobily mužským požadavkům a předstírají, že mají mužské pocity, mužskou erotiku. Protože tě chtějí získat. Ale já budu žít po svém, jako žena. A rozvedu se s každým, kdo to nedokáže pochopit. Na to mám snad právo. Nebo ne? Odpověz, prosím...“ Jan dlouho hledal své spodky, teď si je konečně oblékal a cítil se v nich bezpečněji. Blížila se totiž k němu výhrůžně a nevěděl, jestli ho nechce svým nahým tělem přitisknout ke stěně nebo jinak ohrožovat.

„Jistě...“ řekl zoufale. „Ovšem...“

„Tak vidíš. A proč se tedy všichni staráte o mého instalatéra, když se ke mně věkem hodí, vydělává dvakrát tolik co mladý lékař a je schopen mi porozumět? Nikdo jiný si dosud se mnou nedal práci, aby mě pochopil, vyšel vstříc jak v životě, tak v erotice. Vyříd' to dědkovi i tvému primáři. Řekni, že to byl nedůstojný tah. A styď se. Kohoutku...“ začala se znovu smát. Jan se oblékl v běhu. Dole na zahradě se téměř srazil s plavým kolohnátem, který se právě chystal stříhat trávník. Snad to není ten její nastávající? A snad nebyl celou dobu v domě?

Druhý den šel do práce s bolestí hlavy. Oblíbený acylpyrin nepomohl. Nebyla to zřejmě jen kocovina, žral ho ten včerejší příběh.

„Máte hned zavolat ředitele...“ krákala jedovatá sekretářka. Jan cosi zavrčel, neměl chuť pokračovat v té komedii. „A venku vás čeká takový malý pán už od půl osmé...“ Malý pán byl docent Forst.

„Co si račte přát...?“ zeptal se Jan, sotva společně dosedli v ordinaci, skromné podlouhlé místnosti, která svou jednoduchostí připomínala jeho byt. Také jen psací stůl a pohovka s židlí, malá skříňka na knihy, vodovod a nic víc. „Jak jste mě vůbec objevil?“

„Vím přece, kde pracuje Alena...“ řekl docent samozřejmě.

„Ale nemusíte jí všechno prozrazovat. Sháním spolupracovníky. Proto jsem tady. Zkouším teď takový prostředek, který by měl jaksi osvěžit nervstvo. Máme určité úspěchy, ale dosud nepublikované. Teď se náhle ukázalo, že ta látka povzbuzuje i potenci...“

„Cože?“ Jan se skoro lekl. Není snad nakonec jeho včerejší dobrodružství režírováno odtud? „Jak víte...“ ale zarazil se, protože také Forst se zatvářil překvapeně. Pokračoval teprve po chvíli.

„Samozřejmě, že se ovlivňuje všechno. Předčasné ukončení soulože mužem, předrážděnost, tedy neschopnost soulože vůbec i – a to je zvlášť zajímavé – defektní orgasmus ženský, tedy neschopnost dosáhnout vrcholu...“ překládal všechno jako pro laiky a hned se za to omlouval. „Nezlobte se, občas pořádám populárně vědné přednášky a už to mám v krvi.“

„My tady léčíme slovem, víte? Hovoříme o životě. Nepředpisujem žádné léky...“ Jan stále myslel na ty podivné souvislosti s včerejším dnem.

„Chápu. A kdopak, prosím vás, předpisuje lék na předčasný výstřik semene? Jen sexuologové. A ty navštíví tak setina pacientů, kteří mají ty potíže. Proto si myslím, že není jiné cesty, než rozdat naše prášky v poradnách, kde se pečuje o konfliktní manželství, a dát je diskrétně k vyzkoušení párům nebo jednotlivcům, u nichž usuzujeme na potíže v této oblasti. Máme dosud cudnou populaci, aspoň ve středním věku myslím...“ a položil na stůl asi pět krabiček...

„To jsou moc velké pilulky...“ Jan si uvědomil, že mají průměr víc než tři centimetry.

„Je to vlastně plynná substance. Je třeba otevřít to pouzdro a vdechnout obsah, lépe vdechovat, dokud je cítit vůně konvalinek. Voní totiž konvalinkami. Naše účinná látka. Tak se rozpozná...“ Forst se tvářil napjatě, občas si utřel pleš, na které se mu rosil pot. Byla to nezvyklá prosba. Ale Jan ještě zdaleka

nepropadl metodám svého oddělení. Byl dosud zvyklý, že choroby lze léčit lékem.

„Mám vést nějaký protokol...?“ zeptal se věčně. Forst před něj položil natištěný formulář. Hlavička Ústavu pro neurofyziologii.

„Substance zatím nemá jméno. Chápejte, je označena jen pokusným číslem. Říkáme jí mezi sebou Nápoj lásky. Tak jestli chcete...“

„Náš primář nemá rád, když se zdůrazňují sexuální problémy. Ty považuje za důsledek povahových neshod, jako všechny ostatní neshody mezi manželi a milenci. Také se domnívá, že vlastně žádné účinné léky nejsou k dispozici...“

Forst zakýval hlavou. „Rozumím. Chcete vědět podstatu naší substance. Ale to by byla dlouhá přednáška. Na konci pokusu seznáme všechny spolupracovníky – nejste sám, kdo nám pomáhá, ujišťuji vás – a vysvětlíme princip. Zatím vám mohu říci jenom to, že nejde o specificky sexuální účín. Ta látka je schopna omladit celý organismus, hlavně pocitově a samozřejmě funkčně, to především. A tím se dosáhne i jakéhosi ‚návratu do mládí‘ po stránce sexuální. Tady ovšem čekáme největší zájem, a proto nejdřív zkusíme. Je třeba říct, že lidi taky nejspíš spolykají, cokoliv jim nabídnete, když slíbíte, že budou zase prožívat lásku, jako když byli mladí. Doporučoval bych vám zkoušet u každého pacienta jen jednu dávku. Vždy před stykem, asi tak čtvrt hodiny.

„Účín je tedy rychlý...“

„A taky rychle pomíjí. Asi za dvě, tři hodiny. Takže děkuji. Při další fázi vás už budem schopni honorovat. Pak vás také pověříme písemně. Stanete se spolupracovníkem na převratném objevu, uvidíte...“ Forst hledal klobouk, který přinesl s sebou, a sáhl si na prsa, jako by se tou krátkou přednáškou zadýchal.

„Nechcete vodu? Nebo kávu...?“

Zavrtěl hlavou a prchl. Jan se vrátil k těm pěti bílým špalíčkům. Zkoušel jeden otevřít, měl šroubovaný uzávěr, nešlo to snadno.

Potom zahájil svou ordinaci jako jindy. Přijal paní Vielusovou, která se vrátila z ústavu, kde jí jen vypláchli žaludek.

„To jsem od vás nečekal...“ řekl s výčítkou, když si uvědomil, že ta klimakterička přišla v letních šatech s hlubokým výstřihem, ačkoliv při začátku léčby za jakéhokoliv počasí nosila zásadně modrý odřený pršiplášť a nikdy ho nesundala. Rozhodl se, že tedy jejího vztahu využije. „Osobně mě to mrzí. Na tomhle pracovišti máme ctížádost pomoci lidem, aby si sami pomohli. Bez prášků a ústavní léčby. Teď vypadám jako packal...“

Rozplakala se a přísahala, že už to nikdy neudělá, že se už nikdy na ty ohavné tablety nepodívá. „To se radši zabiju, pane doktore...“ vydechla oddaně a pokusila se ho chytit za ruku. Aby to zas nepřehnal!

„V tom případě budu mít ještě větší potíže. Chci, abyste byla zdráva. Jenom tím mně uděláte radost...“

Vzdychla. Sama dobře věděla, že „být zdráva“ je v jejím neutěšeném případě obtížný cíl. Jan potom přijal několik nových případů ze studentské poradny a před obědem ho znovu pozval do své pracovny primář.

„Tlumočit...!“ vyřizovala sekretářka ironicky. Jana by pochopitelně nezvali kvůli němu samému.

„Je to referentka mezinárodní nadace se sídlem v sousedním státě...“ představoval Janovi primář asi čtyřicetiletou blondýnu, která měla čelo přikryté batikovaným šátkem jako nějaká Tahifanka. Podívala se na Jana, když mu podávala ruku, zpod obočí, ale ne dlouho, začala okamžitě svou řeč. Jan se často divil, jak špatně umí primář cizí jazyky. Německy snad mluvit nechtěl vzhledem ke svým válečným zkušenostem, ale ostatní řeči... Po válce mu v Anglii musel zřejmě tlumočit jeho přítel.

„Paní Helga lituje, ale její nadace vám nemůže nabídnout větší plat ani delší pobyt. Mají mnoho kandidátů pro tento obor a není právě nejvíc žádaný. Hledá opravdové talenty a slibné pokusné práce, které by mohli podporovat, ne praktiky, na ty

myslí její představení až v druhé řadě. Lituje, že nemůžete přijmout její nabídku, ale souhlasí s vámi, že by to nebylo ani důstojné vzhledem k vašemu postavení tady. Děkuje vám za přijetí a prosí vás, abyste její nadaci nebo ji osobně uvědomil o jakémkoliv zajímavém projektu, který by byl vhodný pro mezinárodní spolupráci. Má to i politický význam, překonáváme tak rozdíly mezi oběma světy...“ Jan překládal plynně, už se při tom odnaučil myslet, hlavní bylo soustředit se jenom na sdělení a dohadovat se jeho významu ještě dřív, než překládaný skončí... Primář se tvářil nevlídně a děkoval za návštěvu, jako by ji už chtěl vyhodit. Tak vida, pomýšlel na pobyt v zahraničí. Jan ani netušil, že je něco takového vůbec možné. Obleva v Evropě už zřejmě natolik pokročila, že za chvíli budem jezdit do metropole neutrálního státu na jihu jako do Brna. Totiž primář tam bude jezdit.

„Slyšel jsem hodně o vašem městě od své babičky,“ řekl Jan, když se Helga zdvihla. Janova babička tam v mládí sloužila u jakéhosi krejčího.

„Líbilo se jí u nás? Proč nejdete v jejích stopách?“ znovu se na něj podívala zpod víček, jako by chtěla koketovat. Byla buclatý typ, vypadala teď jako dívka z Hané s germánským jménem... ale to už primář odstrčil Jana téměř bodyčkem, nedokázal jí proto už políbit ruku, k čemuž se obřadně chystal. Babička vždycky popisovala líbání rukou jako zvláštní obřad.

„Odpoledne máte trénink v patnáct nula nula...“ řekl primář, sotva zavřel dveře za návštěvnicí. „A doufám, že začnete s tím svým hlavním problémem, vy nešťastný Casanovo...“ sedal si za svůj velký pracovní stůl. „A s tím, že posloucháte nesmyslné příkazy svých senilních nadřízených,“ dodal, když už byl Jan u dveří. Jan se otočil, chtěl se zeptat, odkud tohle primář ví, ale ten už vyplňoval nějaké dotazníky. V poslední době plánoval zcela speciální dotazník, který chtěl nazvat svým jménem. Ryl se v papíře zavile, neměl zřejmě náladu dál hovořit.

Na konci chodby potom Jan zahlédl Forsta, jak odchází spo-

lečně s Helgou, vedl ji za loket jako mladší sestru. Zřejmě spojili svou návštěvu polikliniky, Forst o ni patrně pečuje ve své nové funkci na ministerstvu. Nebo také plánuje cestu na jih? Nabízí místo primářova dotazníku svůj nápoj lásky?

„Čekám na vás už od rána, mladý muži...“ ředitel seděl na chodbě mezi ostatními pacienty. Najednou se vztyčil a byl o hlavu větší než Jan. „Mohamed musí za horou, jak se říká... Vyhýbáte se mi?“ zeptal se, sotva Jan zavřel dveře. „Copak nechápete, že čekám na váš referát?“

Myslel jsem, že dostáváte vlastní tajná hlášení. Aspoň Malecová je dostává. Věděla o všem...“ řekl Jan s výčitkou, sotva se ředitel posadil.

„Nic nemohla vědět. Zřejmě hádala. Z vašeho chování. A vy jste jí kývl? Byla večer na koncertu s tím svým balíkem. Zřejmě jste neuspěl. To je jasné...“ tím se Jana dotkl. I když nemluvil nijak urážlivě.

„Pokud vím, nemají zdejší sekundáři v popisu práce svádění starších kolegyň...“ řekl Jan co nejzdvořileji. Ředitel se nadychl. Nebo to byl vzdech?

„Kolego milý. Přece bych vás nepověřil takovým úkolem, kdybyste mi nebyl sympatický. Přece bych se nestaral o Malecovou, kdybych jí nechtěl pomoci. Aleně. Chápejte, odcházím do penze, už se to nedá odkládat. A tenhle ústav potřebuje dalšího ředitele. Tady se dosud střídaly jenom lékařské špičky. Od třicátých let, kdy naši polikliniku postavili. A lidi pokrokoví. Sám jsem nepracoval jenom pro nemajetné studenty. Během války jsem ošetřoval ilegálně, mám na to papíry. Jistě jste už pochopil, proč mi tedy tak záleží na Aleně.“

„Má přijít na vaše místo?“

„Je nejnadanější kandidát. Tedy kandidátka, bohužel. Feminizace postihuje náš stav totálně, jak vidíte.“

„A ví o tom?“

„Zcela určitě. Už ji schválily nadřízené složky. Jenže nikdo nahore neví o té plánované svatbě. Vždyť si zničí kariéru... Nic

nenamítejte. Já vím, co říkám. Bere si bývalého spoluzaměstnance. Už teď si představuji ten nával ústavních zřízenců a řemeslníků, ty žádosti o úlevy a zvýšení platu. Už z toho důvodu je třeba její sňatek překazít. Doufal jsem, že mně aspoň pomůžete jako odborník. Nejen vy, ale celé oddělení.“

„Pokud mohu posoudit,“ vysvětloval Jan, „tak na zdejším oddělení se pečuje o konflikty mezi manžely, nikdo je nevyvolává. Jsme rádi, když se dva lidi milují, nestudujeme, jak jejich vztah rozbít...“

Ředitel zřejmě neviděl rozdíl. Zamračil se.

„To přece musí být snadné. Prostě opačný proces.“

„Jenže lásku nejčastěji ruší jiná láska. Nerozumíte? A jak ji vyvoláme? Lidi většinou myslí na sex. Ale zamilovávají se i jedinci, kteří spolu sexuálně nežijí a rozvedou se kvůli tomu...“ Ředitel zas mávl rukou tím netrpělivým gestem manažera.

„Dobře, dobře, to sem nepatří. Zeptám se vás tedy rovnou...“ a ukázal na něj prstem jako při výslechu. „Vy nevíte o nějakém léku, o nějakém prášku, který by způsobil, aby ta kolegyně milovala někoho jiného...?“

Jan uhnul očima. Tak to snad nakonec není teoretická diskuze? Tak on sem snad nakonec přišel podrobně informován o návštěvě předcházející?“

„To jsou všechno jen prostředky, které se zkoušejí...“ prohlásil vyhýbavě Jan.

„Tak jí je dejte! Vyberte nejmodernější! Nejúčinnější, nejslibnější. Jde o můj klid a o budoucnost ústavu, tedy také o vaši vlastní budoucnost...“ vztyčil se a odcházel. Předě dveřmi se zastavil. „Kdybyste cokoliv potřeboval, máte u mě vždy dveře otevřené.“

Jan znovu prohlížel ty bílé špalíčky, které uložil do zásuvky. Má to být omlazovací substance! Jak by mohla působit u Malecové? Snad by jí usnadnila prožívání vztahu? To by znamenalo, že kdysi v mládí cítila jinak? Ale vždyť je přece známo, že v těch vztazích záleží také na povaze. Je to sexuologický předsudek,

že styky pohlaví jsou záležitost jakýchsi substancí, hormonů, budidel či čeho? Právě nedávno o tom Jan překládal pro primáře referát. Nevzrušujeme se přece jen proto, že to náš organismus potřebuje, že je v napětí, kterému potřebuje ulevit, ale také kvůli objektu. Hlavně proto, že nás zaujme něco na ženě nebo muži. Chování, tvar ženských nohou a prsů, nebo mužských ramen a zadku... Ostatně je úplný nesmysl, že by mohl ředitel o Fors-
tově návštěvě cokoliv vědět. Byl by to jistě řekl!

Dalším pacientem byl Pohořelec. Jmenoval se samozřejmě jinak, ale Jan mu říkal tím jménem, protože to bylo oblíbené úsloví toho vysokého mohutného muže, který se už dvakrát rozvedl, totiž byl opuštěn svými manželkami, protože prostě nebyl schopen je uspokojit. Říkal tomu stavu „pohořelec“.

„Není to lepší, pane doktore,“ hořekoval i tentokrát. „Probíral jsem znovu všechno, co jsme si říkali. Bojím se jich, to máte pravdu. Ale já jim to nedokážu říct, jak mně radíte, já nedokážu každou předem varovat, že se mnou musí mít trpělivost, že se musí připravit na mučednickou noc. Dělam před nima ramena, sotva si ke mně přisednou, kecám o tom, co jsem všechno dokázal, ani si při tom nevymýšlím. Postavil jsem přece už dva družstevní byty a koupil tři auta, jen abych dostal ty ženský na radnici, dokonce i dítě se mně povedlo, ale jinak, víte, když se k tomu chystám... to je prostě pohořelec.“ A začal znovu líčit své poslední dobrodružství. Ani tentokrát nepřekonal své nutkání. Předváděl se jako dokonalý muž. Navíc se samozřejmě s novou slečnou opil, aby dokázal, že něco vydrží.

„Na alkohol pozor, varoval jsem vás,“ říkal Jan, který už stesky svého svěřence znal z paměti. Uvažoval při tom, jestli u tohohle člověka má poučování nějaký význam, jestli vůbec chápe, co se mu radí.

„Tak mi něco předepište. Ale kouřit si taky neodvyknu, jsem prostě normální mužský. Až na tu jednu schopnost...“ prosil o nějaký zásah nebo lék, kdykoliv přišel. Vyjma johimbinu, při